

DRÖM OCH DIKT

av Hillevi Furtenback

Vi drömmer varje natt vi tillbringar i sömnens rike. Att fånga drömmen, när vi vaknar, är ofta som att försöka fånga junidimman över fälten i sin hand. Lika lite som sommarnattens dimslöjor låter sig drömmen infångas och bemästras. Drömmens och diktens språk är ett annat än vardagens. Drömscenen öppnar sig och anslår tonen som Tomas Tranströmer i sin dikt Drömseminarium:

*”Fyra miljoner människor på jorden.
Och alla sover, alla drömmer.”*

Hillevi Furtenback är dipl dröm-coach IDP med praktik i Solna och Helsingfors. Hon har tidigare arbetat som organisationskonsult och internationell projektledare med inriktning på multikulturella frågor.

Under hundrausen år har människan drömt. Det är den tid vår hjärna, enligt evolutionsteoretikerna, sett ut som den gör idag. Vi har fått förmågan att uppleva en inre värld, forma vår verklighet, gestalta våra upplevelser, konkretisera dem i ord och bild, och förmedla dem till andra. Men när vi drömmer är vi ensamma i vår inre värld, som just då under drömmandet, ter sig verklig. Enligt C.G. Jung är drömmen det mest genuina och oförfalskade uttrycket för den egna personligheten.

*”Det händer att du somnar på teatern.
Mitt under pjäsen sjunker ögonlocken.
En kort stunds dubbelexponering: scenen
där framme överflyglas av en dröm.
Sen finns det ingen scen mer, den är du.
Teatern i det ärliga djupet.”*

Ridån har öppnat, dramat tar vid. Drömmens verklighet rullas upp i bilder, svårgripbara och meningsfyllda, undflyende och förstaeliga, samtidigt. I den spänningen finns poesins nerv och också drömmens. Att ana, att inte veta, att famla efter mening, det är drömtolkningens hemarena.

CJP NYHETSMBREV

ISSN 1652-2125

Utges av CJP Centrum för Jungiansk Psykologi AB två ggr/år (juni och december). Upp-
laga 5.000. Ansv. utgivare: Gunlög Raihle.

Hundra år efter vår tideräknings början skrev antikens främsta auktoritet inom drömtolkning Artemidoros från Daldis att drömtolkningens syfte är att finna en underliggande, icke uppenbar mening i drömmen och drömmarens liv. I sin bok ”Drömtydning” framhåller han att drömmens innebörd blir tydlig först när man tar hänsyn till drömmarens aktuella inre och yttre situation. Artemidoros knyter drömmen till individen, till drömmarens liv, föreställningar och upplevelser i motsats till en syn på drömmar som budskap från gudarna och spådomar om framtiden.

”Under drömtillståndet bearbetar hjärnan information utifrån och inifrån det egna psyket. Det hör till drömmandets egenheter att minnet av drömskeendet är svårt att återkalla när vi är vakna. Och varje gång vi i minnet återkallar en dröm har den förändrats något.”

I 1800-talets Wien skriver Sigmund Freud sin bok ”Drömtydning” och ger en eloge åt greken Artemidoros, som flyttade drömtolkningen från gudarnas sfär till människornas värld. För Freud var drömmarna kungsvägen till det omedvetna.

De äldsta drömmarna vi känner till är nedtecknade på lertavlor från Mesopotamien, landet mellan Eufrat och Tigris, dagens Irak. De nedtecknade drömmarna är kung Gilgamesh drömmar, drömda för fyratusen år sedan och tolkade av hans mor Ninsun. Under fyratusen år av drömmande och drömmar har uppfatt-

ningar synsätt och tolkningsmetoder förändrats. Från en externaliserad tro på drömmar som budskap från gudarna och framtidsspådomar ser vi idag drömmen som ett uttryck för den omedvetna delen av det individuella psyket.

*”Ett sovrum. Det är natt.
Den mörka himlen flyter genom rummet.
Den bok som någon somnade ifrån
är fortfarande uppslagen
och ligger skadskjuten på sängkanten.
Den sovandes ögonlock rör sig,
de följer den bokstavslösa texten
i en annan bok – ”*

Ännu för ett halvt sekel sedan ansågs sömnen som ett passivt tillstånd. Dagens vakenhet uppfattades som en aktiv period och nätternas sömn som ett tillstånd av passiv vila. Man utgick ifrån att också hjärnan var försänkt i vila under sömnen tills forskarna Eugen Aserinsky och Nathaniel Kleitman publicerade sina forskningsresultat och myntade uttrycket REM-sömn för de återkommande aktiva perioderna under sömncykeln då vi drömmer.

Under drömmandet när vi är bortkopplade från vardagslogiken, men förankrade vid våra minnen och föreställningar, är den elektriska aktiviteten i hjärnan högre än när vi är vakna. Vi följer den bokstavslösa texten i en annan bok än den vi somnat ifrån och som fortfarande är uppslagen, skadskjuten på vår sängkant.

*”En hisnande commedia präntas
innanför ögonlockens klostermurar.
Ett enda exemplar. Det finns just nu!
I morgon är alltsammans utstruket.
Mysteriet med det stora slöseriet!”*

Under drömtillståndet bearbetar hjärnan infor-

mation utifrån och inifrån det egna psyket. Det hör till drömmandets egenheter att minnet av drömskeendet är svårt att återkalla när vi är vakna. Och varje gång vi i minnet återkallar en dröm har den förändrats något.

”Utplåningen... som när turisterna hejdas av misstänksamma män i uniform – de öppnar kameran, rullar ut hans film och låter solen döda bilderna: så mörkläggas drömmarna av dagens ljus.”

Det medvetna jaget censurerar, mörklägger det vi inte vill veta av. Minnet av drömmarna förvanskas av vårt försvarssystem. Jaget betraktar drömmen med sin ensidiga blick, analyserar drömmen, låter vardagslogikens solljus döda drömjagets uppfinningsrika, mångfacetterade och fångslande bildspel.

”Vi rör oss på en gata, bland människor i solgasset.

Men lika många eller fler som vi inte ser finns inne i de mörka byggnader som reser sig på båda sidorna. Ibland går någon av dem till fönstret och kastar en blick ner på oss.”

Drömmarna är broar mellan det medvetna och det omedvetna, skapelser som enligt Jung

”. . . ger den mest oförfalskade bilden av den inre situationen (den omedvetna dynamiken och förhållandet mellan det omedvetna och jaget) och den kan dessutom ge oumbärliga korrigeringar och kompletteringar av drömmarens vakna upplevelse av den yttre situationen.”

Processerna pågår i vårt inre. Livsflödet kräver ständig nyanpassning. Det vi inte till fullo vet det strävar vi efter att bättre förstå. I drömmen strävar något inom oss upp mot och över medvetandets tröskel. I drömmarna, teatern i det ärliga djupet, pågår ständiga nyinstuderingar varje natt.

Hillevi Furtenback

Centrum för Jungiansk Psykologi AB

Vintervägen 29, S-169 54 Solna. Tel/fax 08-83 07 00